

109

Chronol. II, 30a

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΧΡΟΝΙΚΗ
seu
Dissertatio Chronologica
D e
**ANNO HEBRAICO
ET ÆGYPTIACO,**
UBI INSIMUL
ÆRA NABONAZAREA,
Quam
DEO clementer adjuvante,
PRÆSIDE
IOH. GEORGIO Grand/
S.S. Theol. & Phil. Doctore, Logices atque Meta-
physics Professore Ordinario;
Fautore, Præceptore ac Patrono suo omni obser-
vantia atque honore ad cineres usque colendo,
prosequendo,
In vicem Speciminis Logico-Logistici
Ad D. Augusti M. DCCI.
*In Auditorio Philosophorum, horis solitis, venti-
landam suscipit*

JOHANN : CONRADUS KESLERUS
CATTO-CASSELANUS.

Chronol.
651, 84

Marburgi Cattorum
hæred. JOHANNIS JODOCI KÜRSNERI, Acad. Typogr.

V I R O

Maximè Reverendo, Amplissimo atque Excellentissimo

D O M I N O

PHILIPPO OTTONI VIETORI

Serenissimi Landgravii Consiliario Ecclesiastico Gravissimo; Inferioris Hassiae Superintendenti longè meritissimo, nec non Pastori Ecclesiae Aulicæ Hasso-Cassellanæ Primario Vigilantissimo, eloquentissimo; Patrono & Promotori suo omni amore ac honore ad aras usque prosequendo, colendo,

UT ET

Viro Plurimum Reverendo, Clarissimo pièque Doctissimo.

D O M I N O

IOHANNI ERICO Brünstein

Ecclesiae Cathedralis, quæ Cassellis est, Pastori Primario, pariter Decano, Dignissimo, Vigilantissimo, Fautori atque Patrono omni observantia venerando, colendo,

Nec non Viris Nobilissimis, Consultissimis ac Prudentissimis.

D O M I N O

IOHANNI KOPPIO

JCTo Republicæ Cassellanæ Consuli Gravissimo; Consularibus, reliquisque totius Ordinis Senatorii membris Spectatissimis.

Patronis, Fautoribus & Promotoribus suis semper honorandis, colendis

*Primitias hasce Academicas submissō
animo D.D.D.*

Joh. Conradus Keflerus

B. C. D.

De Anno Hebraico & Ægyptiaco.

Mendatio fastorum in Statuum Protestantium regnis ac territoriis anno superiore solenniter recepta plurimis sciscitandi, mihi verò lucubrandi, occasionem otiumque fecit, ut mutandi *Calendarsi Juliani rationes notcendi cupidis publicè pro virili exponerem; ubi de Anni insuper secularis termino superpondii loco actum est. Motatum privatis Commilitonum discursibus, publicâque illius similiumque argumentorum ventilatione, saliva fuit decurrenti stadium Philologo-philosophicum Eximio cuidam Sapientiae Cultori, ut Cyclos expenderet iubileum Judæorum ac Paschalem Christianorum. Eodem studio accensus honestaque amulatione allectus, ut laudabile sequeretur exemplum, modernus Dominus Respondens petiit, sibi alias seu antiquorum seu hodiernorum annorum formas, Julianæ nostræ haud multum dissimiles, in vicem similis pro cathedra ventilationis exhiberi. Elucidandis itaque ope Philologicæ ac Historiæ Sacrae & Græcanicæ Hebraorum & Ægyptiorum annis stylum locare chronilogisticum, pauculasque commodare pagellas, fert animus.*

Deus scrutantes mirabilia sua secundet!

§.2. Ad Anni cujuscunque formam feliciter & solido cum frumentu indagandam, partium Anni (quales sunt *Hora annua*, Hebreis חנוכה; *Menses à Mīrī* voce Græca Arabicæ originis (unde & Almanach dictus est) *Hebdomades*, vulgo *Septimanæ*, ipoque *Dies*, cursus à genitivo Græcorum Δις appellati, horumque scrupula) notitia non perfundatoria prærequisitur: quas ipsas tamen brevitatis ergo hīc & nunc omittere jubemus, Auditores ad repetenda Chronologorū rudimenta remittentes, in quibus

A 2

Cele-

Celeberrimi *Spanhemii* Introductionem & Clarissimi *Stran-*
chii Breviarium meritò commendamus, *sphericam* etiam do-
cetinam præsupponimus; quin & confinia *Asiae* & *Africæ* i. c.
Ægyptum & *Arabias*, *Palæstinam* & *Mesopotamiam*, *Babyloniam*
& *Assyriam*, *Medium* & *Persiam*, harumque situm oculō
lustrâsse decet *Geographicū*, *Metaphysicam* v. intricatamque il-
lam de *Temporis*, ut æternitati contradistinguitur, seu conceptu
seu subjecto meditationem tantisper leponendo, historicam po-
tiùs *Chronometriam* hoc loco intendimus; minùs inter *Ty-*
chonem & *Copernicum*, *Hebræum* denique codicem ac LXX-
viralem versionem *Palæmonis* partes h̄ic sumimus; id quod Le-
ctores promiscuos monuisse, & Censores opposituros observâs-
se juvabit.

§. 3. *Hebræorum annus*, cùm ab ipso Numinе suam acceperit
formam, sínè dubio cœli revolutioni optimè responderet; unde
equidem non abs re foret universi *temporis* natales in anteces-
sum vestigare, quò caput saltem ejusdem innotescat; at hæc
rursum meditatio nostrum protraheret institutum. Sumen-
dum ergò nunc saltem per modum hypotheseos, cœpisse mun-
dū tempestate autumnali, quæ est *Hebræorum תקופת תשרי*, Sole
occupante dodecatemorium ☐, cuius assumpti rationes in com-
pendio exhibet laudatus *Spanhemius* l. c. p. 2. quarum illam à
diluvio desumptam fortean ventilandam habebimus. Festiva
autem est illa *Cabbalistarum*, quam è prima *Geneseos* dictione
בראשית hariolantur, quòd ea per Gematriam legi queat
בתרי; interim hinc de *Rabbinorum* nobis hac parte ὥμοτίφων
fententia constat.

§. 4. Hæc nostra nunc est quæstio: *Vtrum mortalium anti-*
quissimi indè à condito mundo annis usi fuerint Lunaribus, an
vero Solaribus?

Ad *Solem* certè *Lunamque* ipse rerum Conditor mensu-
ratam computandi iñ usus hominum *Temporis* revocavit, Gen.
1.14. Antequam ad quæstionem respondeamus, ejus terminos
ab acceptioñis ambiguitate liberare debemus. Per *Annum*
nempe *Solarem* h. l. intelligimus illud *Temporis* spatiū, quō
⊕ à certo *Zodiaci* punto abit, & ad idem periodice redit, quod
est *systema dierum* (γυρθημεγνῶν) 365. *horarum nostratium* s. &

49 mi-

49 minutorum primorum, quem Hebrei appellant שָׁנַת יְמִינָה aliquando absoluted וּמִינָה Gen. 4, 3. coll. Lev. 25 29. Astronomi ḡozim seu vertentem. Anni verò Lunaris nomine et. vel singuli Menses veniunt, quibus & similiter à certo cœli puncto digressa. totamque Zodiaci longitudinem emensa, ad illud idem revertitur; vel β. 12 talium periodorum Trium spaciū, quod conficit dies 354, horas 8 cum 48 γ. vel denique 13 talium Lunationum spaciū, dies 384 complexum, additis nempe in fine anni secundi, tertive 30 diebus, è quibus postea fiebat Mensis ואֶרֶך Spanh. pag. 15.

§. 5. Jam igitur ad solvendam questionem methodo progradientes analyticâ initio removebimus quæ falsa videbuntur, ut, complanatâ areâ, quod verum est fistucemus & adstruamus. Illos saltem, qui Hebreos in vicem annorum computâsse ajunt spacia menstrua (seu synodos & cum ☉e seu meras illius periodos respiciant) erroris convincere non adeò difficile fuerit, cùm et. quod Luminaris Terricolis præcipui, quod Scriptura בְּנֵי הוֹלֵד vocat, hujusque ambitū in computo temporum eos nullam habuisse rationem, planè non fiat verosimile; præsertim cùm nulla unquam gens fuerit, quæ annum suum ad ☉is motum non expenderit, tum β. quod, si anni Patriarcharum antediluvianorum menstrui fuerunt, sequeretur, Enoschum circa annum ætatis lux septimum operam proli dedisse, id quod αἰώνων valde; maximè tunc, quando seram accidisse pubertatem per historiam constat. Jam vide mihi locum Gen. 5.9. ubi Enosch annos natus 90. narratur genuisse Kenanum, & divide 90. per Menses 12 quotus prodibit vix 7. (Heideggerus habet annum nonnum, Exerc. XIV. §. 6. i. nescio, quō errore) Adde historiam Kenanis & Abrahæ, qui septuagesimo ætatis anno genuisse leguntur Gen. 5.12, 17. 26. distribue hos años per 12, 13. & menses, vix sextum annum solarem assequeris. Taceo γ. ætatem & πολυεξιάς Jacobi, quem oportuisset ante suam nativitatem genuisse: facias tu è 130 annis menstruis 10 Lunares, & computes prolis numerosæ partum è Gen. 7.9. E. Patriarcharum Anni non fuere menstrui. Insuper δ. Gen. 7. & 8. jam computantur plusculi unius anni Menses v. g. secundus Gen. 7. 11. septimus 8. 4. decimus etiam v. 5. E. tum in usu fuit annus plusquam men-

struus. Probo sequelam, quia Menses v. g. dierum 17 & amplius Anni cujusdam *Menstrui* partes esse nequeunt. Eadem quod antè. Plura habet hujus rei argumenta Cl. *Heideggerus* l.c. quæ expendere cum fructu licet.

§. 6. Nunc annum Hebræorum priscorum non fuisse 12 Lunationum (seu Mensium synodicorum) spatium, quod est $35\frac{1}{3}$ Dierum, variis ratiociniis conficiemus 1. Non latuit primos homines, Luminaria in cœlo posita fuisse, quæ distinguenter diem & noctem, essentque in stata temporum signa, in dies & annos; Solem etiam, præcipuum Luminare, destinatum fuisse diebus & annis. Quare nihil caussæ est, cur putemus, primos parentes annum ad Lunæ potius quam ad Solis agitationes direxisse. Verum Lunæ circuitu Menses; Anni verò metas Solis periodō terminarunt. Hæc suut verba *Johannis Temporarii Demonstr.* pag. 282. 2. Vagum fuisse Anni initium, & tempestates annuas successivè omnes occupasset: v. g. ex Autumno in Æstatem, & hinc invernale Æquinoctium, indeque in Brumam retroactum fuisse; id quod factum apud Hebræos uunquam fuisse, vel Moses testis est, qui collectionem frugum cum שָׁנָה הַזֶּה connectit. Exod. 23. 16, 34. 22. &c. Atqui juxta ḥ. Εἰ ταῦτα messis & quæ in eunte mediòque quam expirante anno contigissent. 3. Salomonis tempore solatis viguit annus, ergo & anterioribus temporibus; argumentum sumo ē 1. Reg. 4. 7. seq.: ubi duodecim narrantur constituti annonæ præfecti, suas quotannis vices obituri; atqui anno Lunari cum Solari conuentendo debebantur subinde Lunationes tredecimi, quibus δεκατεσσάρι ministrantium non suffecisset. E.

§. 7. Palmarium verò argumentum desumitur 4. ex historia diluvii Gen. 7. 11. 24. & 8. 3. ubi 150 dies distribuuntur in quinque Menses; jam hi non possunt esse alii quam ἡγιακονδίμηπος, Hebreis חֲדֹשִׁים. E. ut Menses ita Annos Patriarchæ computabant Solares i. e. שָׁנָה יְמִינָה §. 4. Patet sequela, quia Mensis Lunaris periodicus vix 27 dies cum 8 circiter horis complectitur. Præterea non est ulla ratio, quare suspicemur, reliquos vel Anni diluviani vel anteriorum Menses pauciorum fuisse dierum, quam quinque isti à Mose (fideli in tota Dei domo seruo) conmemorati. Celeb. *Heideggeri* exceptiones oppo-

opponentibus nolumus præripere, sed conflictui reservare. Accedit §. non minoris roboris ista ratio, quod Chaldae, Ægyptii, Arabes, Persæ, Syri, Armenii, anno Solari non Lunari usi fuerint, testibus Historicis, Diodoro, Strabone, Curtio &c. ergo & Hebrei eandem anni formam habuerent. Probo sequelam, quia illi ab his suorum annorum formam acceperunt: nempe nepotes ac posteri talia majorum suorum instituta, quantu potest, servare amant: Jam Patriarchas, Abramum in primis, rerum Astronomo-chronicarum fuisse peritos, quis negare sustinebit? vid. Gen. XV. §. collato Jel. XL. 26. & Pl. 8. 4. Adjicio 6. Josephi Ægyptiaca testimonium, Antiquitatum lib. I. cap. 4. pag. 9. c. ubi de Mose hæc habet: ἐπὶ μίσθιον τεώρας καὶ πράσαις ῥῷ λιγὸν ἀλλαγὴ διέκπειται, Τὸν πρῶτον κύσμον διεφύλαξε. Strauch. pag. 75. Ubi πρῶτος κύσμος respicit pristinam ipsoque Mose anteriorem Annī formam, quæ cum Mundo cœperat, æquabilemque duodenorum mensium, qui erant dierum tricenūm, dispensationem; tamen eti. in Marshamo ad seculum IX. pag. 190. Evidem non aliud esse potest magisve aptus Chronologis Annī κύσμος, vid. §. 4. coll. I. Cor. 14. 33.

§. 8. Quod vero Chronologus iste Anglus ibidem de suo addidit: Nondum enim Ægyptii anno addiderunt 5 dies ἵπατονέτας, id Diodorus refutat, qui lib. 2. cap. 1. scribit: Thebanos, antiquissimos Ægypti populos, tempora non secundūm Lunam sed secundūm Solem metiti, 30 dierum mensim conficientes; quinque autem dies & quadrantem 12 mensibus adjungentes, anni cursum perficere, apud Tempor. pag. 283. Major videri poterat difficultas circa quadrantem diei quinque illis diebus adjiciendum, ut compleretur annus Ois tropicus; at nec hic subsidio carere censeo Chronologiam Sacram: Id suppono, Mo- sen æquè fidem solidumque esse Chronologum quam Geographum, siquidem Historiam ejus neutrō carere oculō concesseris. Namque si horas sex, dematis 11/ quolibet anno neglexisse eum putas, plusquam integræ anni jacturam fecisset, in historia antediluviana; id quod Vitum Seántræusor, tamque exquisitum Historicum, neutquam decebat. Quid igitur? singulis quidem annis Patriarchas superantes illas diei horas adjecisse, non sit verosimile; at in compensationem illarum centenis vicenis

vicenisañis integrum mensem ἡμέρας οὐ μερινούς intercalasse, inde coligit Illustris Scaliger, quod Hebraicum תְּלִפְתָּח in disciplina chronicā jam increbuerit 120 annorum, Gen. 6. 3. quō elapsō dicta integrī mensis intercalatione ad pristinas sedes redierit anni Patriarchalis caput. Saltem Ægyptios haud ignorasse adjiciendam s̄ diebus quandam diei partem, præter Diodorū citatum Strabo testis est. Geograph. lib. 17. ubi narrat, Platonem & Eudoxum edoctos fuisse à Sacerdotibus Ægyptiis, excurrentem diei particulam quandam supra 365 dies in Anni complementum: Unde Temporarius conjicit, quadrantem diei, qui Anno Ægyptio deest, non ignorantie eorum, qui Annum considerunt, omissum fuisse, sed potius eorum negligentia (superstitione paratiâ) quibus fastorum cura mandata fuerat.

§. 9. Claud. Salmasio hanc debemus observationem Exerc. Plin. pag. 552. 553. Sicut Ægyptiorum annus, quem ἡλιακὸν & Θεοῦ εννιαύλον, & κυρικὸν & τέλαιρον vocabant, trecentis sexaginta quinque diebus & diei quadrante constituebatur; ita Magnum Annum eorundem tot annis constituisse, quot ille constituit diebus, trecentis scilicet sexaginta quinque & anni quadrante five tribus meusibus. Et quemadmodum rursus periodum ē minoribus annis solidis & absolutis quadriennalem five tetraëterida componebant, ita etiam ex quatuor istis majoribus circuitum confinxerunt, quæ totidem annos haberet, quot in illa minore dies reperiuntur, hoc est, mille quadringentos sexaginta unum. Hic annus maximus erat, constans annis magnis quatuor, cuius periodo ἀποκαλάσαν omnium planetarum fieri vulgo tum Ægyptii tum Græci existimârunt. Unde rursus constat, perpetuam priscisque seculis tritam fuisse Julianam Anni formam, quæ minimè Lunæ sed Solis ambitum requirit: Lunaris nempe communis XII Lunationes dierum 354. embolimus verò XIII Lunationes i.e. dies 384 continet, per §. 4. Medium numerum habet periodus ☽, cuius menses XII Julius & Augustus Imperatores alternatim ferè 30 & 31 dierum constituerunt.

§. 10. Sic itaque ventum est ad excutiendum Annum Ægyptium, cuius formam cùm ex dictis tum etiam ex Epochā Nabonassareā discere datur: Eam enim & à veteris Chronologis,

Ptolemeo

Ptolomeo in primis ac *Censorino*, olim traditam & hodie ex codicibus MSS. (v.g. κανόνι βασιλέων) restauratam accepimus, cum Ægyptiis in disciplina Chronica fecisse vicinos *Babylonios*, *Affyrios*, *Medos* aliisque, dubium non est ; Jam *Nabonazarem* Regem Babyloniorum fuisse, liquidò testatur & *Clad.* *Prolominus*, & ipsum ejus Nomen נָבָנָזָר. Præterea usitata istis Mensium nomina Copticæ lingue esse Philoglottæ consen- triunt : primus nempe eorum *Thot*, qui Hebraico Thisri respon- det, *Canem* notare dicunt ; atqui de Ægypto verabatur illud Juvenalis, Sat. 15. v. 8.

Oppida tota *Canem* venerantur.

Nam & Σεπτιδος i.e. Ἀργοκύονος *Canicula* ortum adeò religiose ac sollicitè observabant : hinc quippe generationis Mundi ini- tium ducebant Ægyptii, teste *Cicerone* l. de divin. circa fin. & *Per- phyrus* de Nymphaeum antro pag. 123. Quæ circa hunc Nabonazarem disputant Historici, videri poterunt inter alios apud *Spanhemium* l. c. pag. 75. seq. Nobis nunc *Annus* ejus curæ est, ut Ægyptiorum ac Habræorum annos inde censeamus.

§. II. Si tamen *objicias*, hanc Ætam demum cœpisse elapsis circiter 3000 annis Mundi, & juxta laudatum *Spanhem.* vix annis 746 ante natum Christum : Hinc ergò ad annum Patriarchalem malè nocti sequelam ; eò quod nihil hic reperiatur συγχρονισμός. ¶ 1. Annus Hebraicus nec initiis Mundi poste- rior est, nec post 2000 ejus annos à Mose sublatus ; imò sub Istraëlitarum Regibus ut & post in usu fuit ; confer. §. 6. 2. Ægyptus verò præ aliis regionibus Geometriam, Astronomiam & Chronologiam omni ævo excoluit ad jactantiam usque vesani- amque, uti dein dicemus : ejus ergò Sacerdotes Anni formam cum παλεωπαράδος tum cœli motibus conformem singulari stu- dio conservasse, putandum est. 3. *Misraim*, nepotem *Nochi*, inibi coluisse, hunc verò cum posteris instituta talia chronicopolitica non nisi è Patriarcharum disciplina traxisse, commercia etiam multis cum Heberi posteris (Regibus etiam Judæ ac Iſraëlis) exercuisse, neminem nisi sacræ historiæ ignarum fugit. 4. Quin & adhuc paulò ante Christum natum Julius Cæsar *Sosigenem*, Ægypti Mathematicum, ad reformationem anni adisci- vit, & post Nicænum Concilium Pontifex Romanus (non ex

diphthera propriæ infallibilitatis sed) ex Ægypto rei astro-chronicæ definitiones accepit. 5. si quid interim circa dies horásque epagomenas mutârunt, id sacerdotum superstitioni, non ignorantia chronologicæ, debetur, vid. §. 8. fin. è quibus patet: Anno stamen Nabonassaréos tanquam Ægyptios cum Hebraicis quoad formam utrorumque rectè conferti.

§. 12. Non ignoro, *Marshamum*, *Spencerum* similésque Scriptores viâ methodôque contrariâ rerum rituumque Judaeorum origines ab Ægyptiis arcessere, ac si Numen Theocratiā suam ad eū ususque Ægypti accommodârit, hujusque quosdam duntaxat ritus incrustârit. Sed *regero*, mihi nunc negotium non esse præcile de ævo anno Mosaico sed de Patriarchali ante & circa diluvium, quod *Marshamo*, cœu unguis in ulcere, prætermittendūm videbatur, vid. Canon. ejus pag. 12. 2. Antequam *Misraim* ullus esset, jamdum & Annos & certam annorum recurrentium formam in usu fuisse, quis ambiget? 3. Mosen omni Ægyptiorum sapientiâ imbutum à superstitione ac magia Ægyptiaca suis potius cavisse, & Israëlitas saniora docuisse, non ausit negare *Marshamus* l. c. pag. 143. 149. &c. non ergò hic illorum sacra parumper incrustanda retinuit. 4. Abrahamum saltem rei astricæ ac chronicæ peritum Chaldaeos & Ægyptios potius docuisse, quam ab his accepisse commodam anni forniam, quæ & Patriarchis antediluvianis frequenterbatur, nemo sanus dubitet, 5. Mosen verò jussu Dei anno civili ecclesiasticum quidem coordinâsse, in illo tamen nihil immutasse, & è Codice sacro & ex Jesepho ἀγχαιολόγῳ constat, vid. §. 7.

§. 13. Hoc ergò teneamus contra Anglos istos: Anni Hebraici Patriarchalis originem male arcessi ex Ægypto, contrâ verò Ægyptios suos ordinâsse annos ad Hebræorum institutum; confinxisse tamen & interpolâsse eos fastorum pluscula in graniam superstitionum suarum, quas lapsu temporum adinvenere. Reliqua *Marshami* nec hujus fori sunt, nec ab adolescentibus αἰμάχω nostro, exigenda. Ecquæ igitur Annorum Nabonassaris quantitas fuit, & utrum ea ad Ois an Dæ periodos attinenda? R. Concludebat argumentum quintum §. 7. à posteriori, cuius sequelam hactenus firmavimus; ad huc *Assumptum* roboran-

roborandum & explicandū habemus. Fuit nempe añorum Nabonassareorum quantitas 365 dierum. Constat enim 12 mensibus Τριακοντημέροις, quibus in fine addebantur 5 dies epagomenæ. Annus ergo Nabonazaris minor est anno Solari tropicō, horis quinque & 49 circiter minutis primis; Anno Julianom minor est integris 6. horis, vid. §. 8. Hoc intervallum facit, ut 4 anni Nabonazarei integro die minores sint 4 Julianis annis. Hancce quantitatē, si paulò adaugeamus, deprehendimus in annis 1460 Julianis 1461 annos Nabonazareos contineri. Unde apparet, hos annos Nabonazareos per totum annum Julianum, initii ratione, vagati. Verba sunt Ioh. Behmii, Chronologi, pag. 89. ubi & Æræ istius annos cum Julianis nostris connectendi methodum tradit; sed hæc ad Computisticam spectant, nobis sufficit, Ægyptiaci anni quantitatē nōesse, quod pateat, eum non ad Ðæ periodos synodosive, sed ad Óis ambitum diensem, adeoque & Ægyptiorum majores, Patriarchas, ejusmodi anno usos fuisse.

§. 14. Si dicas; Atqui Hebræorum anni principium non fuit vagum, sed caput ejusdem in mensem autumnalem perpetuò cecidit, cùm Sothicus Ægyptiorum annus per omnes anni tempestates, quoad caput, reptaverit; imò Ægyptii Τὸν καλακλυσμὸν non ad annorum 1656 decursum (ut Moses) sed post 36525 demum annos ponebant, quæ Anni Magni hyems sit; εμπυρώσεο ceu æstate insecurâ, Censorino & Iulio Firmico testibus. Re. Chronologiam ac Theologiam Ægyptiacam non statim tuetur, qui partem illius & Astrorum quidem motui congruam, adsunt; Constat, fœcundum valde esse errorem: Ubi Mercurii sui fabulas artesque (an Chami?) chemicas magicasque, cum Isidis Osiridisque hieroglyphicis, suæ religionis normam fecerant, se ipsos verò αὐτόχθονας omniumque mortalium primos confinxerant; mirum non fuit, quod laxatâ opinandi fingendique licentiâ tot annorum seculorumque περιόδος τῷ μεγάδᾳ, istamque 36525 annorum ἀποκατάστασιν (i.e. Mundiperipúrasiv & καλακλυσμὸν restauratic nem) credulis persuaserint, conf. Marsh. l. c. pag. 8. & seq. Hæc interim Commenta Cosmico-Theologica singulos annos horumque periodū solarem, & illis & antiquioribus usitatam, nequaquam evertunt, sed omnino stabiliunt.

liunt. Cæterum magnorum Luminarium motus adeo ab Astronomis deprehenduntur incommensurabiles, ut nulli temporum putatores intercalatione horarum, ac subinde dierum pluscularū, carere queant velintve. Undecim illa minuta horaria, quibus Julianus abundat Annus, quam nobis post seculorum quorundam decursum imposuerit ἐξαιρέσεως necessitatem, nemo nescit, quos tamen nulla occupavit supersticio; quid igitur Nabonazaris (Pompiliivè) superstitiones miremur errores, ab historia Mosaica dissonos?

§. 15. Si quis requirat, num illud seculum Hebræorum seu ל' ita quadrantem illum diei, quem diebus 365 Annus solatis adjicit, integrum intercalando mensem exactè satis pensârit, ut Æra Nabonazaris cum Epochâ Mundi sit certa connexio; is hoc habeat responsum: In definiendo Anno tropico Ois nondum omnes consentire Astronomos: Plerique eum complecti dicunt præter dies 365. horas 5. 49/ *Logomontanus* habet 48/ 55/ *Julius Cæsar* adlumpsit horas integras sex. *Copernicus* verò complectit horas 6, & insuper addit 40/ ut sit differentia inter Annū Julianū & Copernici 40/ ab utroque illi deficiant 11/ Deinde sex horæ completæ centies vicies (in ל' annorum 120) sumptæ faciunt horas 720. dies 30. qui ille Mensis est Ιανουάριος, de quo §. 8. qui augendus foret Copernico horâ integrâ cum triente, at si pro 6 horis integris assumantur horæ 5. 49/ foret mensis 120 annorum embolimeus dierum non 30 plenus sed 29 cavus, superante propè bihorio. Jam cùm à natalibus Mundi adusque natum Salvatorem lapsa sunt Hebraica secula circiter 33. stante intercalatione *Sealigeri*, totidem Menses h. c. duos annos cum $\frac{3}{4}$ interea intercalati oportuit, nisi quod Æra Nabonassaris antevertat Epocham Christi nativitatisque primus annus cœperit cum 26 Februarii in anno Juliano, indèque quaternis annis (uti dictum) ejus caput integrō die ascenderit, caniculæ v. ortus vicissim descenderit. *Spanhem.* l. c. pag. 79. f. ita connectit Æram Nabonassari cum aliis Epochis, ut primus illius annus concurrat cum Anno periodi Jul. 3967. Olympiadis 8æ anno 2. Urbis cond. secundum Varian, anno 7. Jothami Regis anno circiter 12. Ante 4. Jehoakim

kim & initium LXX annorum captivitatis Babylonicae annis
140. Ante Aetam nati Christi vulgarem annis 746.

§. 16. Hactenus de forma Anni Hebraici antiqui, quam partim e Scriptura sacra partim ex historia profana de rebus Aegyptiis, & in primis ex Aera Nabonassaris vestigavimus, cum non Lunarem sed Solarem tropicum fuisse, evicturi. Civilis ille erat, in usus politicos adhibendus, ipsique Mundo coetus. Diendum nunc est, at paucis, de recentiore gentis Hebraicæ *Anno*, quem in usus Ecclesiasticos manu Mosis eidem populo, post migrationem Aegyptum, Deus constituit: Patriarchalem illum diximus, hunc appellare licebit *Mosaicum*; illius usus & sub Mose & postea cœptus ab Aequinoctio autumnali mansit in negotiis politicis, hic verò *Ecclesiasticus* audit, & initium sumit cum prima Neomenia post æquinoctium vernale, ðæ phasibus ejusdeinde cum ðæ synodis attemperandus, ut dici mereatur *Luni-solaris* vid. §. 4. fin. (ubi pro *taliū periodorum lege* synodorum seu lunationum) ille historiæ *creationis*, hic memoriae *liberationis* & domo servitutis serviebat, soleñi agni Paschalis ritu concelebrandus, qua de re Exod. 12. 1. 13. 4. 13, 23. 19. &c. simile occurrit discrimen in principio anni Aegyptiaci: nam & hic vel civilis erat, Patriarchali illi & quoad initium & quoad quantitatem homogeneus, de quo hactenus, vel sacer & hierophanticus, qui cœpit à solstitio aestivo ob superstitionem Sothidis seu Syrii cultum; quem Chami nepotes subintroduxerant,

§. 17. Si Ioh. Keplerum excellentem Astronomum, ipsius etiam Cartesii, quod ad hypotheses Physicas, Prodrorum, audire lubeat, is Anni Judaici formam adusque Alexandri M. tempora à præsca Patriarchali minimè differre credit, *Eclog. Chronic.* pag. 89, quod & Ἀρχαιολέγει τestimonium §. 7. citatum facere videtur. At obstat Keplero videntur pluscula Scripturæ dicta, è quibus ad ðæ periodos festa Judæorum præcipua accomodata fuisse, probatu facile est. Vide inter alia Exod. 12. 6. Ps. 81, 4. 6. ubi Classici fit mentio, quod Neomenia videtur etiam tum publicata, Psal. 104, 19 coll. Thren. 1. 4. & 43. 7. præterquam quod פָּרָע & שָׁרֵךְ significant ουσωνίως Exod. 2. 2. Deut. 21. 13. &c. Neque video, quid obstat formæ Anni Judaici Luni-solari, modò politica negotia ab ecclesiasticis hac parte discernantur: Rambami certè, quem delirâsse desissem ferunt, notabile est εξιω-

140

אֲרֹשֵׁי הַשָּׁנָה, הַסְּחָרֶרֶת הַלְּבָנָה, וּשְׁנִים אֲשֶׁר אָנוּ
מִחְשְׁבִּין הַסָּמֶן שְׁנִי הַחַמֵּשׁ

Præterea non sine Mosis authoritate ea Mensium Anni olim fuit distinctio, unde formam ejus non simplicem sed mixtam intelligas: Reperias nempe apud Magistros, *Tisri* priorem discerni à posteriore, quin & *Adar* subinde geminari; est autem *Tisri* posterior ipse *Nisan* Exod. 12, 2. vid. *Spanhem.* pag. 17. 19. sequent. cujus hæc sunt verba: Prius semestre (anni Judaici) à *Nisan* ad sequentem *Thisri*, qui duo menses æquinoctiales, semper fuit dierum 177. posterius variat, prout fuit A. communis dierum 177, abundans dierū 178. defectivus dierum 176. Embolimus v. addito *Adaro* (altero dierum 30) habuit dies 207. extra annum defectivum vel abundantem. Citat in hanc sententiam *Scaligerum*, *Mulerium* & *Seldenum*.

§. 18. Obj. a. Sic Judæos speciem augurii cœlestis (è Dea phasibas,) in se admisisse, contra Deut. 17, 3. β. complevisse Judæos annum quemvis duodenis mensibus, è numero sitarchorum alicorum probant i. Chron 27 tandemque γ. Mosen princi anni nihil immutasse per Josephum Ἀρχαιολόγον. ε. ad α. etiam ad motum ☽is attendendo, vetitum illi honorem habuissent, cuji statim periculum Moses non amovit, vid. Gen. 1. 14. Instat Astronomus: In mundi exordio nondum ulla idolatria erat, at invaluerat supersticio jam ante Exodus. ε. Èquè tamen ☽is cultum prohibet locus Deuteronom. quam Dea, tenet ergo nostra seq. ad β. Sitarchi sustentandæ regiæ familiæ præficiebantur, at hoc politicum est negotium, non ecclesiasticum: quin & sibi vel politici vel sacri fuere, E. ad γ. Josephus expressè distinguit inter *contractum civiles* (v. g. nundinationes rerum venialium) & *res sacras*; & in illis tantum priscam anni formam immutatam fuisse, negat. Sed nec tanti est momenti hæc Chronologorum liticula; maximè si in primordio rerum De eodem Zodiaci loco cum Dea condita fuit, ut à Neomeniis æquinoctio ☽ proximis, quantum potest, annos orditentur mortales. Quæ autem Calendarii Judaici indè à tempore Constantini M. sit ratio, id doceri solet in enarratione *Ærae Alexandriae*, Judæis dictæ. מני שטרות, מני. Prologe ἐπερχὴ καὶ χαλδαιῶν; quæ Nabonassarea successit; qua dere, uti & de hodierno eorum computo, alias ἐπερχόμενοι οὐδὲ καὶ γένομαι.

DEO, Statoti dierum vita nostra, sit laus honor & gloria in seculorum secula! F I N I S.